

Flere lever lenger

Takket være bedre levekår og bedre medisinsk oppfølging, er det i vår tid mange personer med utviklingshemning som når høy alder. Forventet levealder for et menneske med diagnose lett utviklingshemning er omtrent som for befolkningen ellers, men levealder synker vanligvis ved lavere funksjonsnivå. Hvilken type utviklingshemning det dreier seg om, samt eventuelle tilleggs-handikap eller andre sykdommer og miljøfaktorer, vil være elementer som påvirker aldringsprosessen. Hos mange starter denne prosessen tidligere enn ved 65 år.

Et sammensatt bilde

I utgangspunktet er aldringsprosessen lik hos personer med utviklingshemning og funksjonsfriske. Det å leve med en funksjonshemning gir likevel ekstra belastninger. Aldringen vil påvirkes av ulike syndromer som gir endrede fysiologiske prosesser i cellene. Senskader av medfødte misdannelser eller omfattende medisinsk behandling, kan føre til tidligere aldring. Ulike sykdommer og helseplager som epilepsi, redusert syn og hørsel, immobilitet, kroniske sykdommer og smertetilstander, fører til redusert fysisk og psykisk helse og til økt avhengighet for hjelp når personen blir voksen og eldre. Bildet er svært sammensatt, og det er vanskelig å forutsi når aldringsprosessen starter. Man må ta utgangspunkt i det enkelte individs helse og funksjonsevne.

Personer som har Downs syndrom

For personer med Downs syndrom kan aldringen starte 20-30 år tidligere enn for resten av befolkningen. I noen tilfeller kan personer helt ned i 40 -årsalderen ha en funksjonell alder som

en eldre person. Personer med Downs syndrom har stor overhyppighet av demens av Alzheimers type. Dette er den vanligste demenssykdom også i resten av befolkningen. I løpet av 60-årene har over halvparten av personer med Downs syndrom utviklet Alzheimers sykdom. For noen skjer dette allerede når de er i 40-årene.

Symptomer på demens

Demens er en fellesbetegnelse på en gruppe hjernesykdommer som kan gi symptomer som hukommelsessvikt, sviktende handlingsevne, redusert språkfunksjon og oppfatningsevne og endringer i oppførsel. Andre vanlige symptomer er lavere tempo, mindre initiativ og dårligere konsentrasjonsevne. Det kan være vanskelig å oppdage tegn på demens hos personer som har utviklingshemning. Som regel er det endringer i funksjonsnivå og i måten å oppføre seg på, som får pårørende eller ansatte til å undre seg over hva som er i ferd med å skje. Denne type sykdom kan være svært krevende både for den det gjelder, for pårørende og for tjenesteytere. Det er viktig å være klar over at symptomene kan være svært forskjellige hos ulike individer. Det som kan se ut som demenssymptomer kan også ha andre årsaker. Derfor er det viktig å få stilt diagnose ved endringer av funksjonsnivå.

Aldring og slitenhet

For personer som har utviklingshemning som ikke har Downs syndrom, er sannsynligheten for å få demens omtrent som ellers i befolkningen. Uansett om personen har demens eller ikke, må man regne med slitenhet og økt sårbarhet for omstillinger hos eldre personer som har utviklingshemning. Stabilitet og god tilrettelegging av bolig, dagtilbud og sosiale aktiviteter, blir viktige faktorer som kan bidra til trygghet, trivsel og vedlikehold av ressurser.